

PĘKATY (6) ai

a jasne.

[*comp* pękatszy.]

sg m N pękaty (1). ◇ [G pękat(e)go.] ◇ I pękatym (1). ◇ f N pękat(a) (2), [pękatą]. ◇ G pękat(e)j (1). ◇ A pękatą (1). ◇ [pl N subst pękat(e), pękatsz(e). ◇ D pękatym.]

Sł stp brak, Cn notuje, Linde także XVII – XVIII w.

1. Zaokrąglony, szerszy pośrodku, gruby; napęczniały; ventrosus Cn (6) : [A wiedz iż Liporzefzki [...] fą iądrká podługowáte iáko pńzenicá/ wńzákże więtfze y pękatńfze *SienHerb* 566b; *Volck* Qqq2v.]

Wyrażenie: »mieszek pękaty« = *worek pełen pieniędzy* (1): Gdy kto z miefzkim pękáтым y z káletą dużą/ Nośi ią nie óstrońnie/ [...] Przypatrza fię złóđzieiek dowćipny z dáleká *KlonWor* 36.

a. Otyły, brzuchaty (2) : woycziech wilyąg kramarzš skracowa, [...] zoną mą pąkatha [*może: ciężarną*] *LibMal* 1547/128.

W przeni (1) :

Wyrażenie: »garniec pękaty« = *otyły mężczyzna* (1): [o *Ezopie*] Co to zá gárniec pekáty/ Krotki/ brzucháty/ gárbáty. *BierEz* A4.

b. Ciężarna (3) : [kto chce áby się mu dobre á wńpániłe źrzebiętá rodźiły/ świerzopki pękaté/ áni chudo áni bárzo tłufto máiá być chowane *Cresc* 1571 682 (*Linde*).]

[**Wyrażenie:** »samica pękata«: Sámicam iuż pękatým roboty powściągáy *Cresc* 1571 546.]

α. W funkcji rzeczownika: »pękata« (3) : GDY pękata bolenie w macicy miewa, [...] Tho vkazuie wielką płodu nieprześpecznóć. *FalZioł* V 31 [*idem SienHerb* 459b (*Linde*)], V 30, 31v.

2. [Zestawienia w funkcji nazw botanicznych:

»kokornak pękaty« = *Corydalis tuberosa* DC. (*Rost*); *kokorycz pusta*; bylina z rodziny makowatych (*Papaveraceae*): włoźże w onę tłuftóć Goryczki/ Szałwiew polney/ Cytwaru/ Włófkich Kokornakow obu/ to iefł długiego y pękatégo *SienHerb* 538a.

»narda pękata« = *Lavandula latifolia* (L.) Vill.; *lawenda szerokolistna*, bylina z rodziny wargowych (*Labiatae*), występująca w południowej Europie: Bliźniczki wonne/ Nárda pękatá/ *Nardum Montanum*. *Zwifelnarden*. *SienHerb* I3#, E#.]

Synonimy: **1.a.** opukały; **b.** brzemienny, ciężki.

KWysz